

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Smittskydd Värmland	Version 4	Antal sidor 4
Dokumentägare Ingemar Hallén Bitr. smittskyddsläkare	Fastställare Anna Skogstam Smittskyddsläkare	Giltig fr.o.m. 2022-04-12	Giltig t.o.m. 2024-04-11

Vaccination mot pneumokocker - vuxna och barn > 2 år

Gäller för: Hälsa- och sjukvård

Risken att drabbas av pneumokockinfektion är större hos personer > 65 år och hos personer med vissa kroniska sjukdomar eller risktillstånd.

Rutinen har utgått från Folkhälsomyndighetens nuvarande rekommendation men viss anpassning till Region Värmland. Folkhälsomyndigheten har en indelning där man för viss riskgruppstillhörighet anger att en individuell bedömning ska göras och då tas även alkoholmissbruk och rökning med som riskfaktorer och som man får ta med i helhetsbedömning av patienten. Det finns även patienter som har flera olika risktillstånd och dessutom olika svårighetsgrad. Det finns möjlighet för ordinator att utifrån en **individuell bedömning** av personen göra avsteg från riktlinjen om man anser att den individuella risken är högre och i de fallen ge enligt schema schema 2 (mycket hög risk). Folkhälsomyndigheten konstaterar att det saknas tydliga data kring skyddseffekt vid vaccination med både PCV och PPV men en kombination av de två vaccintyperna antas ge förstärkt effekt.

I januari 2022 beslutade regeringen att införa ett nytt nationellt vaccinationsprogram mot pneumokockinfektion, ett särskilt vaccinationsprogram för personer som ingår i riskgrupper.

Folkhälsomyndigheten kommer att ta fram föreskrifter som närmare reglerar programmet och regionernas skyldigheter. Dessa kommer att skickas ut på remiss under våren 2022. Vaccin kommer även att upphandlas nationellt genom Adda/SKR. Folkhälsomyndighetens målsättning är att programmet mot pneumokockinfektion ska kunna starta hösten 2022. Nedanstående rutin gäller tills utformningen av programmet är klart

Pneumokockvaccin

Det finns två typer av vaccin mot pneumokocker:

- **23-valent polysackaridvaccin (PPV23).**
I Region Värmland är för närvarande Pneumovax upphandlat.
- **Konjugerat polysackaridvaccin (PCV13 och PCV10).**
I Region Värmland är för närvarande Prevenar 13 upphandlat till vuxna och Synflorix är upphandlat till barnvaccinationsprogrammet. Synflorix är ett 10-valent konjugatvaccin.

PPV23 innehåller antigen från 23 olika serotyper och inducerar ett T-cellsberoende immunsvaret vilket ger ett sämre immunologiskt svar och inget minne. Behovet av revaccination med PPV23 är inte klarlagt men för närvarande rekommenderas till personer med mycket hög risk för pneumokockinfektion en dos efter minst 5 år. Dock bör man inte ge fler än två doser pga. risk för hyporespons vilket innebär en nedreglering av immunsvaret.

PCV13 innehåller 13 olika antigen och PCV10 innehåller 10 olika antigen. Konjugering av ett protein till polysackariden innebär att ett T-cellsberoende svar induceras som ger ett bättre svar och ett immunologiskt minne. Revaccination se nedan.

Typ av vaccin som rekommenderas

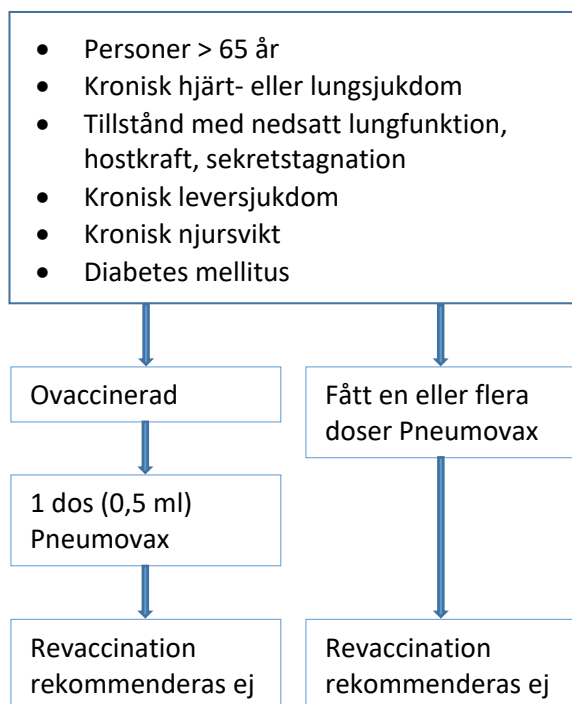
Vilken typ av vaccin som ska ges och intervall om flera doser ges beror på ålder och vilken riskgrupp man tillhör.

- Grupper med **ökad risk**: Pneumovax
- Grupper med **mycket hög risk**: Prevenar13 och Pneumovax
- Individuell bedömning: Flera riskfaktorer, sammanlagd bedömning **mycket hög risk**, t.ex. en person över 65 år som röker och har KOL (se ovan).

Vissa grupper med mycket hög risk har särskilda vaccinationsprogram. Dit hör vissa organtransplantationer som njurtransplantation, benmärgstransplantation och nedsatt mjältfunktion (medicinskt eller kirurgiskt). I de fallen följer man respektive program.

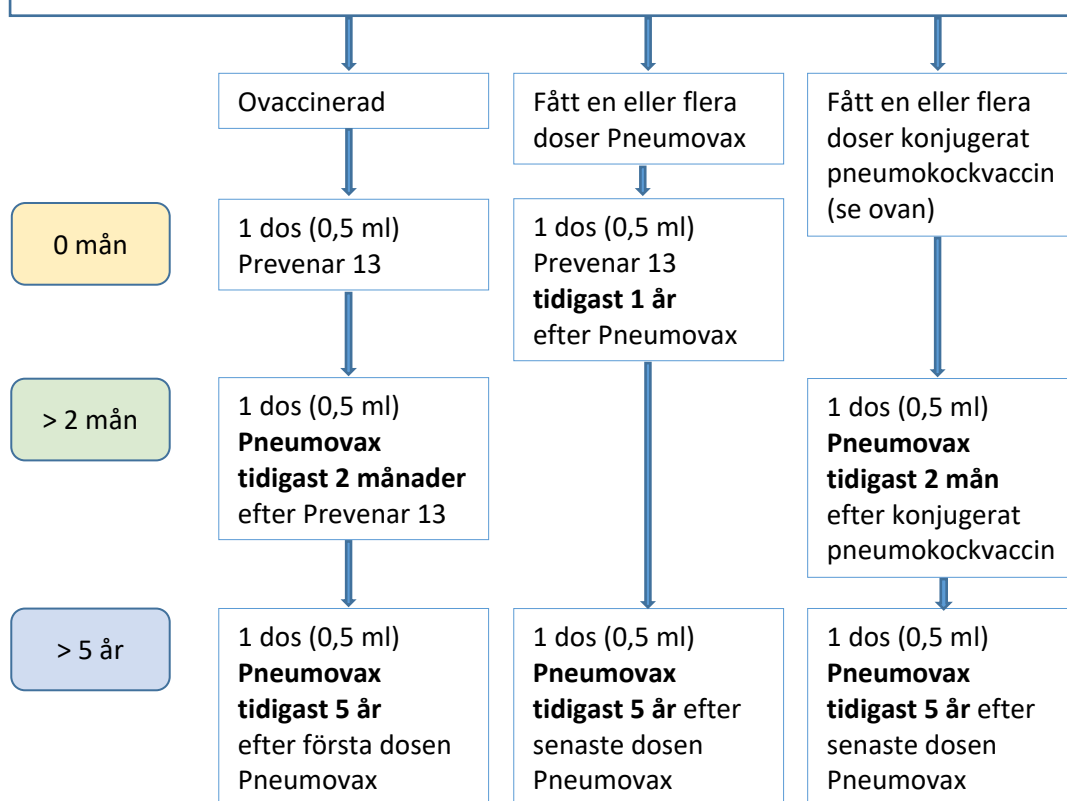
Riskgruppstillhörigheten - kan indelas i två huvudgrupper

1. Barn > 5 år och vuxna med ökad risk för pneumokockinfektion

2. Barn från 2 års ålder och vuxna med mycket hög risk

- Aspleni/hypospleni*
- Likvorläckage eller barriärskada till följd av kirurgi eller trauma mot skallen
- Cochleaimplantat
- Tillstånd som innebär kraftigt nedsatt immunförsvar:
 - stamcells- eller benmärgstransplantation*
 - organtransplanterade*
 - hematologisk malignitet inkl. KLL, myelom och MGUS med sekundär hypogammaglobulinemi.
- Sicklecellsanemi, cystisk fibros.
- Andra tillstånd som innebär kraftigt nedsatt immunförsvar pga. sjukdom eller behandling, t.ex.
 - lungcancer,
 - behandling med TNF-alfa-hämmare** eller cytostatika

* Vissa grupper med mycket hög risk har särskilda vaccinationsprogram

- Organtransplanterade
 - Njurtransplantation
 - Benmärgstransplantation
- Nedsatt mjältfunktion (medicinskt eller kirurgiskt)

** Om behandling med rituximab (Mabthera) givits bör man vänta sex (6) månader innan vaccination påbörjas.

Till person tidigare vaccinerad med konjugatvaccin (Prevenar, Prevenar 13 eller Synflorix).

Detta blir aktuellt framför allt för barn från 2 års ålder som vaccinerats med konjugatvaccin som del av barnvaccinationsprogrammet; en dos Pneumovax, tidigast åtta veckor efter den senast dosen av konjugatvaccinet.

Referenser

1. [Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper](#)
Folkhälsomyndigheten, 2019.
2. [Pneumokockvaccination som särskilt vaccinationsprogram](#)
Beslutsunderlag till regeringen. Folkhälsomyndigheten, 2016.
3. [Pneumokockvaccination till riskgrupper – ett kunskapsunderlag](#)
Folkhälsomyndigheten 2016.
4. [Vårdprogram för samhällsförvärd pneumoni 2016](#)
Svenska infektionsläkarföreningen, 2016.
5. [Pneumokocker – Vaccinering av riskgrupper \(barn från 2 års ålder och vuxna\)](#)
Vårdgivarguiden, Stockholms läns landsting.

Dokumentet är utarbetat av: Ingemar Hallén